

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет української філології та журналістики
Кафедра української мови

Дипломна робота
магістра

з теми: «**МЕТАФОРИЗАЦІЯ МОВОПРОСТОРУ
ІРЕН РОЗДОБУДЬКО**»

Виконала: студентка 2 курсу
групи Ukr1-M20
спеціальності 014 Середня освіта
(Українська мова і література)
галузі знань 01 Освіта / Педагогіка
**Шаповалова (Козак) Наталія
Володимирівна**

Керівник:
Попович А.С., доктор педагогічних наук,
доцент кафедри української мови

Рецензент:
Джурбій Т.О., кандидат філологічних наук,
ст. викладач кафедри історії української
літератури та компаративістики

Кам'янець-Подільський – 2021 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. МЕТАФОРА ЯК ТЕОРЕТИЧНА ПРОБЛЕМА СУЧАСНОЇ ЛІНГВІСТИКИ	8
1.1. Художній образ — форма естетичного освоєння світу.....	8
1.2. Історія дослідження метафори.....	10
1.3. Типологія метафор.....	19
1.4. Метафора як виразник індивідуального стилю письменника.....	28
Висновки до розділу.....	36
РОЗДІЛ 2. СИНЕСТЕЗІЙНА МЕТАФОРА У МОВОТВОРЧОСТІ ІРЕН РОЗДОБУДЬКО	38
2.1. Стилiстично-функційні особливості синестезійної метафори в прозі Ірен Роздобудько.....	38
2.2. Смак як складник синестезійної метафори.....	56
Висновки до розділу.....	60
РОЗДІЛ 3. ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ МЕТАФОРИ НА ЗАНЯТТЯХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ	61
Висновки до розділу.....	71
ВИСНОВКИ	78
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	81
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	90

ВСТУП

Будова і функційне навантаження метафори в художніх текстах — актуалізований об'єкт лінгвостилістичних досліджень. Структурно-семантичний аналіз поетичної метафори дає змогу висвітлити не лише специфіку художнього осмислення світу автором, а й засвідчити можливості мови в розвитку семантики лексичних одиниць, взаємодії прямого, переносного і образного слововживання як вияву динаміки поетичного словника літературної мови.

В останні десятиліття з'явилися праці, в яких помітна тенденція вибудувати цілісну, єдину теорію метафори, що поєднувала б філософський, психологічний, літературознавчий, лінгвістичний підходи до такого явища, як метафоричне, переносне вживання слів. Проте кожна з наукових галузей має свій окремий апарат дослідження, конкретні методи, що зумовлюють розгляд названого мовного явища в певному теоретичному аспекті. Лінгвістичний підхід до вивчення метафори пов'язаний із напрацюваннями в галузі семасіології, ономасіології, когнітології, етнолінгвістики тощо.

В україністиці вивчення метафори має свою історію. Насамперед ідеться про метафоричні конструкції, що функціують у текстах, виявляючи особливості світобачення, моделювання світу, творення індивідуальної мовної картини світу, а також відбиття характерних соціальних, художньо-естетичних цінностей суспільства (В. Калашник, Л. Кравець, Л. Пустовіт, Н. Слухай, О. Тищенко, Л. Шевченко та ін.). Дослідження мовної образності на різних часових відтинках розвитку художнього стилю безпосередньо пов'язане з вивченням загальних тенденцій розвитку літературної мови. Закономірно, що особлива роль у розвитку літературної мови належить письменникам-мовотворцям. На основі наявних лексичних джерел літературної мови вони формують індивідуальний словник, засвідчують існування авторського стилю.

Літературознавство і теоретична поетика збагатились дослідженнями про метафору не лише щодо її глибшого теоретичного осмислення, а й

працями, які вивчають метафорику в творчості окремих письменників. Про потребу вивчення тропів у тісному зв'язку з словесно-образним мисленням писали О. Веселовський, М. Епштейн, В. Жирмунський, Б. Іванюк, К. Кедров, М. Коцюбинська, Б. Мейлах, М. Поляков, Ф. Пустова, О. Соловей, Ю. Тимошенко та ін. Тракткування метафори тут якісно інше, ніж у працях мовознавців, оскільки під метафорою розуміють як невеличкий порівняльний образ, так і текст загалом. Метафоризація сприймається як мовний засіб лише за наявності формальних показників. Якщо вона виходить за межі слова, поширюється на речення, на цілий уривок тощо, то перестає бути явищем мовним.

Вивчення метафори як показника ідіостилю письменника, мистецького стилю чи літературного покоління належить до дискусійних питань сучасної лінгвістики. Метафорична лексика як компонент мовної системи, підпорядковується закономірностям мови, а за своїми специфічними ознаками має низку особливостей. Особливості використання метафор розглядають у своїх працях Л. Андрієнко, Ю. Біловол, Н. Варич, А. Гаврилук, Т. Гуцуляк, Т. Єщенко, М. Жиліна, О. Коляденко, Л. Кравець, Н. Лисенко, Л. Марчук, Т. Матвєєва, І. Нечитайло, І. Олійник, Г. Панчук, Н. Пащенко, Л. Приблуда, Л. Пустовіт, Т. Сукаленко, Л. Ставицька, О. Стишов, Г. Сюта та інші. Специфіка художнього мовлення пов'язується з актуалізацією естетичної функції мовних одиниць, що розуміється як «таке використання мови (чи її одиниць) у художньо-образному мовленнєвому акті, яке приводить у рух відповідні потенційні її властивості не лише в комунікативно-пізнавальному напрямі, але й оцінно-чуттєвому, інакомовному, умовно-асоціативному, зображально-виражальному, щоб виявити настроєве, потаємно-суб'єктивне, улюблене» [79, с. 243].

Творчість Ірен Роздобудько ще недостатньо досліджена, але вирізняється надзвичайною образністю, тонким відчуттям слова, особливістю мовної системи письменниці й потребує ґрунтовних досліджень. Тексти творів Ірен Роздобудько глибоко метафоричні, що дає можливість

нам відчути «корозію душі героя». Письменниця створює світ гармонійних взаємин усього живого.

Яскрава метафорична мова художнього світу самотньої української письменниці, що відбиває не тільки філософські, літературно-мистецькі, а й мовні пошуки XXI століття і значною мірою впливає на наступний розвиток літературної мови та стимулює подальші уваги до рідного слова, ще не знайшли належного віддзеркалення у мовознавчих дослідженнях. Хоча метафора, безперечно, належить до виразового фонду лексики, але в синестезійному та функційному аспектах метафоричного простору творчість Ірен Роздобудько не досліджена.

Актуальність обраної теми зумовлена потребою дослідити мовотворчу діяльність Ірен Роздобудько, виявлену в тенденціях продукування індивідуально-авторських синестезійних метафор і використання інтелектуальних можливостей української літературної мови.

Мета нашої роботи полягає в тому, щоб дослідити синестезійні та стилістично-функціональні особливості метафоричної лексики у творчості І. Роздобудько.

Досягнення цієї мети передбачає виконання таких **завдань**:

- ознайомитися й проаналізувати художні тексти Ірен Роздобудько;
- зібрати та скласифікувати метафори творів Ірен Роздобудько;
- розподілити їх за синестезійними особливостями;
- дослідити стилістичне функціонування метафоричних структур у тексті.

Об'єкт дослідження — художні тексти Ірен Роздобудько.

Предметом дослідження є синестезійні метафори, локалізовані в художніх текстах Ірен Роздобудько.

Фактичним матеріалом дослідження стала картотека метафор (близько 300 одиниць), укладена на матеріалі романів «Гудзик», «Він: Ранковий прибиральник», «Вона: Шості двері», «Пастка для жар-птиці», «12 або Виховання ЖІНКИ в умовах не придатних до життя», «МАНДРІВКИ без сенсу і моралі», «Все, що я хотіла сьогодні...», «Перейти темряву».

Методи дослідження. Специфіка об'єкта й поставлені в дипломній роботі завдання зумовили комплексне використання методів. Метод системного аналізу уможливив дослідження й групування релевантного теоретичного матеріалу щодо функціонування й експресивного навантаження метафор. Застосування описового (дескриптивного) методу дозволило виявити, систематизувати й проаналізувати досліджувані одиниці з текстів творів Ірен Роздобудько. Контекстуально-інтерпретаційний метод застосовувався для визначення стилістичного навантаження метафор. Дистрибутивний аналіз допоміг виявити приховану оцінну інформацію в семантичній структурі метафор. Стилiстично-контекстологiчний пiдхiд дав змогу встановити й конкретно сформулювати емоційно-експресивний зміст метафор як складника художнього тексту. Для визначення продуктивності функціонування метафор застосовувався прийом кількісного аналізу. Метафори виокремлювалися з художнього тексту шляхом суцільного виписування.

Практичне значення. Положення дипломної роботи можуть бути використані в закладах загальної середньої та вищої освіти під час проведення уроків / занять з української мови, зокрема щодо вивчення лінгвостилістики.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження обговорювалися на науковій конференції студентів і магістрантів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка за підсумками НДР у 2020-2021 н.р. (Кам'янець-Подільський, 2021 р.), VI та VII Усеукраїнських наукових інтернетних конференціях «Вербальні культурні коди сучасної української мови» (Кам'янець-Подільський, 2020 р., 2021 р.), Усеукраїнських науково-практичних конференціях молодих науковців «Лінгвістика й лінгводидактика: здобутки і перспективи розвитку» (Одеса, 2020 р., 2021 р.) та на засіданнях кафедри української мови Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (2020-2021 рр.).

Структура роботи. Дипломна робота складається зі вступу, двох

розділів, висновків, списку використаної літератури (100 позицій) та списку використаних джерел (7 позицій). Обсяг дипломної роботи — 90 сторінок (основний текст – 80 сторінок).

Зміст роботи. У вступі обґрунтовано актуальність проблеми, визначено об'єкт, предмет, сформульовано мету, завдання дослідження, схарактеризовано методологічні засади, описано методи дослідження, розкрито практичне значення дослідження, узагальнено відомості про упровадження результатів дипломної роботи.

У першому розділі «Метафора як теоретична проблема сучасної лінгвістики» віддзеркалюються загальні питання історії дослідження метафори, її типології, а також особливості творення художнього образу та дослідження метафори у художній творчості.

Другий розділ «Синестезійна метафора у мовотворчості Ірен Роздобудько» охоплює два підрозділи. Завдання цього розділу — розкрити стилістично-функціональні особливості синестезійної метафори у прозі Ірен Роздобудько.

У третьому розділі «Особливості вивчення метафори на заняттях української мови в закладах вищої освіти» увагу зацентровано на формуванні стилістичних умінь і навичок здобувачів вищої освіти стосовно засвоєння теми «Метафора».

У висновках підбито підсумки здійсненого теоретичного й емпіричного дослідження.

ВИСНОВКИ

Феномен художнього таланту в художній інтерпретації Ірен Роздобудько — явище всеосяжне. Його осмислення стало одним із основних шляхів її творчої самореалізації. Концептуальні підходи письменниці до образних метафоричних понять — багатогранні й водночас цілісні: в її творчому світі представлені аспекти психології творчості, особистісного ставлення, генетичної передачі духовності, глибокого зв'язку з ментальністю нації. Присутність художника в світі — явище звичайне й закономірне. Однак усвідомлення цього супроводжується пошуком своєї суті, яка багато в чому визначається генетичним складником художнього таланту.

Кожен істинний майстер слова володіє індивідуальним секретом створення метафори, уводячи в цей процес все нові й нові семантичні групи лексики, сенсорні спогади. У цьому процесі виявляє себе й стильова система письменниці, і світ її індивідуальних образів.

Під час створення метафоричного образу Ірен Роздобудько використовує слова, що викликають у пам'яті читача певні сенсорні (слухові, зорові, дотикові, нюхові, смакові) спогади, вводить нові мовленнєві контексти, які передають думки в емоційно-насиченій формі.

Метафора — лише один із словесно-естетичних способів образного мислення. Семантика кожного слова в метафорі є причинно зумовленою величиною. Під цим терміном Г. Винокур розумів, насамперед, мовлення поетичних творів видатних майстрів слова. Він уважав, що функція поетичного мовлення не збігається з функцією звичайного мовлення. Однак образність поетичного мовлення ніяк не означає, що в усіх випадках воно повинно бути метафоричним. Тому під час аналізу поетичних творів не варто зловживати терміном «метафоричний образ».

Провідну роль у творчому процесі Ірен Роздобудько відіграє підсвідомість. Письменник — це особливий психічний тип, основною прикметою психологічної діяльності якого є еруптивність, за словами

І. Франка, тобто здатність свідомості час від часу підіймати цілі компоненти давно похованих вражень і споминів, по комбінованих, часто також несвідомо, одне за одним на поверхню [88, с. 47]. Для створення цілісності твору також необхідна сила розуму, тому у творчості Ірен Роздобудько еруптивні сили гармонійно поєднуються з холодною силою обмірковування. Здатність до синестезії є однією з основних характерних прикмет письменницької фантазії.

Естетика в широкому значенні цього слова — це наука про чуття, а роль естетики в прозі — це вказування ролі окремих відчуттів і образів, в які ці відчуття втілилися у тексті. В людини є п'ять чуттів: зір, слух, дотик, смак та нюх. Людина отримує інформацію про навколишній світ, використовуючи тільки ці п'ять відчуттів. Хоча їх не достатньо, щоб пізнати світ у всіх його вимірах, але людині не доводиться вибирати. З іншого боку, людина має пам'ять, свідомість, фантазію та волю, що уміщаються у збірне поняття «душа», або психіка. П'ять відчуттів, безумовно, впливають на психіку людини, але душа людини не зовсім залежна від них. Тексти Ірен Роздобудько є продуктом душевних функцій, тому відчуттєвий матеріал є основою її прози.

У художніх творах Ірен Роздобудько з п'ятьох чуттів найвагомішим є зір, тому зорових образів у прозі авторки більше, ніж слухових і дотикових, відтак — смакові та нюхові. Запахові відчуття є одиничними, натомість значно частіше фіксуємо смакові враження, дотикові відчуття часто трапляються в прямому і переносному значенні для вираження форми тіл, консистенції, поверхні, температури, віддалення. Письменниця свідомо чи несвідомо апелює до наших відчуттів, творячи для своїх ідей наскрізні метафоричні образи. З усього запасу мови Ірен Роздобудько обирає саме такі слова, які найшвидше і найлегше викликають у читачів конкретне почуттєве враження.

Метафори у творчості Ірен Роздобудько утворюють образно-семантичний комплекс, кожен елемент якого внаслідок індивідуального

осмислення та вживання стає здатним виявляти свій смисловий потенціал, виконувати певні стилістичні функції у художніх контекстах, чим і визначається специфіка образної системи творів.

Синестезійна структура метафори переконливо свідчить про високий рівень про художньо-образне мислення сучасного майстра українського художнього слова, про невичерпне словесно-образне багатство сучасної літературної мови.

Безперечно, аналіз творів сучасної української літератури є актуальним і необхідним, як у лінгвістичному, так і в соціальному аспектах, оскільки демонструє особливості мовностилістичної системи в епоху формування літературної норми державної національної мови. Очевидно, що дослідження мови в цьому аспекті представляє необмежене поле діяльності для лінгвістів та літературознавців.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Акастьолова О.Г. Особливості використання метафор у романі Ліни Костенко «Записки українського самашедшого». *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія*, 2014. №12. С. 4-6.
2. Аристотель. Сочинение: в 4 т. / ред. З.Н. Микеладзе. Т.1. Москва: Мысль, 1978. 798 с.
3. Арнольд И.В. Стилистика современного английского языка (стилистика декодирования). Москва: Просвещение, 1990. 162 с.
4. Арутюнова Н.Д. Метафора в дискурсе. *Теория метафоры*. Москва: Прогресс, 1990. С. 5-33. URL: <https://cutt.ly/JYqPUvX>.
5. Арутюнова Н.Д. Функциональные типы языковой метафоры. *Изв. АН СССР. Сер. лит. и яз.* 1978. Т. 37. №4. С. 333-343.
6. Ахманова О.С. Словарь лингвистических терминов. Москва: Советская энциклопедия, 1966. 606 с. URL: <https://cutt.ly/IT5rXzg>.
7. Бабич Н. Практична стилістика й культура української мови. Львів: Світ, 2003. 432 с.
8. Балли Ш. Французская лингвистика. Москва: УРСС, 2001. 416 с. URL: <https://cutt.ly/LT5r9Vm>.
9. Барка В. Правда Кобзаря. Київ: Пролог, 1961. 288 с.
10. Біловол Ю.Є. Метафора у публіцистиці письменників. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*, 2011. №3 (214). Ч. II. URL: <https://cutt.ly/jT5r5Y9>.
11. Блэк М. Метафора. *Теория метафоры*. Москва: Прогрес, 1990. С. 153-172. URL: <https://cutt.ly/5T5ttzw>.
12. Варич Н.І. Структура метафори в поезії Б.-І. Антонича: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Харків, 1998. 19 с. URL: <https://cutt.ly/CT5toBW>.
13. Вежбицкая А. Сравнение – градация – метафора. *Теория метафоры*. Москва: Прогресс, 1990. С. 133-153. URL: <https://cutt.ly/jT5tfJK>.
14. Гаврилюк А.П. Метафора, її природа і роль у мові та мовленні. *Вісник*

- Національного технічного університету «Київський Політехнічний Інститут»*. Серія: Філологія. Педагогіка, 2013. Вип. 2. С. 29-33.
15. Гак В.Г. Языковые преобразования. Москва: Языки рус. культуры, 1998. 768 с. URL: <https://cutt.ly/LT5tzlg>.
  16. Головенко К.В. Оцінно-експресивна метафора в зіставному аспекті. Наукові записки КДПУ. Серія: Філологічні науки (мовознавство) / ред. кол.: О.А.Семенюк [та ін.]. Кіровоград: Видавець Лисенко В.Ф., 2016. Вип. 146. С. 61-64.
  17. Гуцуляк Т.Є. Художня метафора як джерело формування синонімічних засобів української мови. *Наукові записки Ніжинського національного університету імені Миколи Гоголя. Філологічні науки*, 2013. Кн. 1. С. 45-50
  18. Дозбня Л. Метафоризація: семантичний процес і спосіб світосприймання. *Українська мова і література*. 2003. №8. С. 60-63.
  19. Дудик П. Стилїстика української мови. Київ: Академія, 2005. 368 с.
  20. Єщенко Т.А. Семантико-стилістичні типи метафор: теоретичний аспект. *Донецький вісник Наукового товариства ім. Т.Г.Шевченка*. Донецьк: Український культурологічний центр, Східний видавничий дім, 2010. Т. 28. С. 224-239.
  21. Жиліна М. Метафорика і флористика: біла акація в поезії Володимира Свідзинського «Темна». *Слово і час*. 2016. № 7. С. 63-71.
  22. Жовтобрюх М.А. Основні тенденції розвитку сучасної української літературної мови. *Мова. Людина. Суспільство*. Київ: Наук. думка, 1977. С. 14-23.
  23. Зайцева В.В., Ковальчук М.С. Поняттєві параметри метафори і метонїмії. *Дослідження з лексикологїї і граматики української мови: зб. наук. праць / за ред. проф. Д.Х.Баранника*, 2016. Вип. 17. С. 11-25.
  24. Захарова Н.Н. Метафора в политическом дискурсе: Вербализация концепта власть. *Мир русского слова*. 2006. №1. С. 55-59.
  25. Казимір В.О. Значення когнітивного підходу в дослідженні метафори.

- Наукові праці Кам'янець-Подільського нац. ун-ту ім. І.Огієнка. Серія: Філологічні науки.* Кам'янець-Подільський: Абетка, 2012. Вип. 30. С. 118-121.
26. Кассирер Э. Сила метафоры. *Теория метафоры.* Москва: Прогресс, 1990. С. 44-67. URL: <https://cutt.ly/GT5tWzJ>.
27. Качуровський І. Основи аналізу мовних форм (стилістика). Фігури і тропи. Київ: Мюнхен, 1995. 235 с.
28. Кіс Т.Є. Формування метафоричної парадигми у процесі еволюції базової метафори. *Мовознавство.* 2000. №4-5. С. 52-60.
29. Клепець К. Метафора та її види у поезії Михайла Петренка. *IX Международная научно-практическая Интернет-конференция «Наука в информационном пространстве».* Луцьк, 2013. URL: <https://cutt.ly/fT5tUiK>.
30. Кобозева И.М. Семантические проблемы анализа политической метафоры. *Вестник МГУ. Серия 9: Филология,* 2001. №6. С. 132-149. URL: <https://cutt.ly/wT5tFKX>.
31. Коваль А. Практична стилістика сучасної української мови. Київ: Вища школа, 1967. 349 с.
32. Козинец С.Б. Словообразовательная метафора: пересечение лексической системы. *Филологические науки,* 2007. №2. С. 61-70.
33. Колесникова І. Принципи метафоричної номінації в термінології: об'єктивні та суб'єктивні чинники. *Українська мова та література.* 2004. №20. С. 16-21.
34. Колесникова Л. Теоретичні аспекти дослідження метафори. *Лінгвістика,* 2019. №2 (41). С. 138-149.
35. Коляденко О. Когнітивна метафора як засіб об'єктивації концепту «страх» у творах М. Коцюбинського. *Українська мова.* 2009. №3. С. 39-46.
36. Коць Т. Сакральні метафори в українських молитвах. *Культура слова.* 2002. Вип. 61. С. 40-44.

37. Кравець Л. Архетипні метафори в мовотворчості Михайла Стельмаха. *Михайло Стельмах у новітніх парадигмах наукового знання: зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф., присвяч. 105-річчю від дня народж. письменника / гол. ред. О.М.Куцевол [та ін.].* Вінниця: Нілан-ЛТД, 2017. С. 25-30. URL: <https://cutt.ly/oT5gS1s>
38. Кравець Л. Динаміка метафори в українській поезії ХХ ст.: монографія. Київ: ВЦ «Академія», 2012. 416 с.
39. Кравець Л. Метафора природи в поетичних текстах М.Рильського і Л.Костенко. *Культура слова.* 2020. №1(92). С. 52-62.
40. Кравець Л.В. Метафора й український міфопоетичний універсам. *Вивчаємо укр. мову та літ.* 2010. №22-24 (242-244), серп. С. 62-66.
41. Кравець Л.В. Метафора як засіб творення картини світу в мові ЗМІ. *Одеський лінгвістичний вісник,* 2017. Спецвипуск. С. 97-101.
42. Кравцов Ю.В. Семантико-когнітивне моделювання метафоризації. *Мовознавство.* 2011. №1. С. 43-54.
43. Кравцова Ю.В. Семантико-когнітивне моделювання метафоризації. *Мовознавство.* 2011. №1. С. 43-54.
44. Лазебник Ю.С. Поезія як модель світу: лінгвістичний аспект: автореф. дис. ... д-ра філол. наук: 10.02.02. Київ, 1996. 47 с. URL: <https://cutt.ly/ST5t1uI>.
45. Лазер-Паньків О.В. Особливості давньогрецької зооморфної метафори на позначення рис характеру людини. *Мовні і концептуальні картини світу.* Київ: ВПЦ «Київський університет», 2012. С. 391-398.
46. Лакофф Дж., Джонсон М. Метафори, которими ми живём. Москва: УРСС. 2004. 256 с.
47. Леонтьева Т.В. Интеллект человека в зеркале «растительных» метафор. *Вопросы языкознания.* 2006. №5. С. 57-77.
48. Лисюченко О.В. Структура й стилістика метафори у романі М. Булгакова «Майстер і Маргарита»: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.02. Київ, 1998. 19 с. URL: <https://cutt.ly/3T5t5Zf>.

49. Лісовський А. Біля витоків людської духовності. *Українська мова та література в школі*. 2010. №2. С. 27-30.
50. Літературознавчий словник-довідник / [ред. рада: Р.Т. Гром'як, Ю.І. Ковалів, В.І. Теремко]. Київ: ВЦ «Академія», 2007. 752 с.
51. Маккормак Э. Когнитивная природа метафоры. *Теория метафоры*. Москва: Прогресс, 1990. С. 416-435. URL: <https://cutt.ly/mT5ytpC>.
52. Марчук Л.М. Дієслівна метафора як ядро концепту «місто» в антології «Дванадцятка». *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки*, 2014. Вип. 37. С. 171-175.
53. Матвєєва Т.П. Метафора як виразник стилю М.М. Коцюбинського: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Одеса, 1996. 19 с. URL: <https://cutt.ly/PT5ygC2>.
54. Мацько В. Механізм дешифрування метафори та її стилістичні функції (на прикладі української діаспорної прози). *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка. Серія «Літературознавство»*, 2011. Вип. 31. С. 257-268.
55. Мацько Л.І., Сидоренко О.М., Мацько О.М. Стилїстика української мови. Київ: Вища школа, 2003. 462 с.
56. Метафора та її семіотичний контекст: матеріали науково-практичного семінару: тези доповідей. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 82 с. URL: <https://cutt.ly/gT5gd9c>.
57. Мова і час. Київ: Наукова думка, 1977. 237 с.
58. Москвин В.П. Русская метафора: очерк семиотической теории. Москва: ЛЕНАНД, 2006. 184 с. URL: <https://cutt.ly/vT5yz3A>.
59. Панчук Г. Метафора та її граматичне вираження у збірці О.Пахльовської «Долина Храмів». *Рідне слово в етнокультурному вимірі: зб. наук. пр. Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка*. Дрогобич: Посвіт, 2015. С. 200-205.

60. Петров В.В. Метафора: от семантических представлений к когнитивному анализу. *Вопросы языкознания*. 1990. №3. С. 135-145.
61. Пономарів О. Стилїстика сучасної української мови. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2000. 248 с.
62. Попович А. С. Методика навчання стилїстики майбутніх учителїв української мови і лїтератури в закладах вищої освїти: монографїя. Кам'янець-Подільський: ФОП Сисин Я. І., 2018. 376 с.
63. Приблуда Л.М. Особливості функціонування зооморфної метафори в українській прозі ХХІ ст. *Virtus: Scientific Journal / Editor-in-Chief M.A.Zhurba*, 2016. November. №9. С. 153-156.
64. Приблуда Л.М. Функції мовної метафори у творчості українських письменників-постмодерністів (на матеріалі творчості Ю.Андруховича, Т.Антиповича, Ю.Винничука, С.Жадана, О.Забарного, Ю.Іздрика, О.Ірванця, Ю.Покальчука). *Вїсник Запорїзького національного університету. Фїлологічні науки: зб. наук. праць*. Запорїжжя: Запорїзький національний університет, 2012. №1. С. 363-367.
65. Приблуда Л.М. Функціонування вегетативної метафори у постмодерністській прозі. *Українське мовознавство: міжвідомчий науковий збірник / відп. ред. А.К.Мойсієнко*. Київ: Київський національний ун-т імені Тараса Шевченка, 2014. Вип. 44/1. С. 243-247.
66. Пустова Ф. Рїзновиди тропїв та їхнї естетичнї можливості. *Українська мова та лїтература*. 1999. №18. С. 4-6.
67. Рикєр П. Метафорический процесс как познание, воображение и ощущение. *Теория метафоры*. Москва: Прогресс, 1990. С. 416-435. URL: <https://cutt.ly/fT5yQr6>.
68. Ричардс А.А. Философия риторики. *Теория метафоры*. Москва: Прогресс, 1990. С. 44-67. URL: <https://cutt.ly/oT5yYHb>.
69. Селїванова О.О. Сучасна лїнгвїстика: напрями та проблеми. Полтава: Довкїлля-К, 2008. 712 с.
70. Сидяченко Н. Крилаті метафори Станїслава Шевченка. *Культура слова*.

2000. Вип. 53-54. С. 93-98.
71. Скляревская Г.Н. Метафора в системе языка [2-е изд., стереотип.]. СПб.: Филол. фак. СПбГУ, 2004. 166 с. URL: <https://cutt.ly/LT5ySxK>.
72. Словник іншомовних слів / за ред. О. Мельничук. Київ: Академія, 1997. 775 с.
73. Словник української мови: в 11-ти томах / [голова ред. кол.: І.К. Білодід]. Т.11. Київ: Наукова думка, 1980. 700 с.
74. Стишов О.А. *Позасловникова розмовна метафора в сучасній українській мові. Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія (мовознавство)*, 2017. Вип. 23. С. 47-54.
75. Сукаленко Т.М. До проблеми метафоричного вираження концепту «жінка» в українській мові. *Лінгвістика: зб. наук. праць*. Луганськ: «Альмамагер», 2007. № 1(11). С. 74-81.
76. Сукаленко Т.М. Метафорична парадигма „птах-жінка” (семасіологічний аспект аналізу гендерного концепту). *Лінгвістичні дослідження: зб. наук. праць / за заг. ред. проф. Л.А.Лисиченко*. Харків, 2007. Вип. 23. С.80-87.
77. Сукаленко Т.М. Жінка в дзеркалі метафори. *Вісник Донецького університету. Серія „Б”. Гуманітарні науки*. Донецьк: Донецький національний університет, 2007. №1–2. С. 63-70.
78. Сукаленко Т.М. Метафоричний образ жінки у мовній свідомості українців. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Серія „Філологічні науки”*. Луцьк, 2008. №2. С. 54-58.
79. Сучасна українська літературна мова. Стилїстика / за заг. ред. І.К. Білодід. Київ: Наукова думка, 1973. 588 с.
80. Сучасна українська літературна мова: А.П. Грищенко, Л.І. Мацько, М.Я. Плющ та ін.; за ред. А.П. Грищенка. Київ: Вища шк., 1997. 493 с.
81. Сюта Г. Образні параметри поетичного слова Богдана Рубчака. *Культура слова*. 2002. Вип. 61. С. 8-13.
82. Сюта Г. Сучасник з погляду сучасника (мовний образ людини в

- українській поезії кінця XX – початку XXI ст.). *Культура слова*. 2003. №62. С. 3-8.
83. Тимошенко Ю. Образність реалізму: Міф і реальність. *Українська мова та література*. 2001. №16. С. 5-6.
84. Тимошенко Ю.В. Метафора в структурі художньої свідомості: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.01.06. Київ, 2001. 19 с. URL: <https://cutt.ly/7T5yVks>.
85. Тиха Л.Ю. Метафора в поетичному дискурсі Івана Драча: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Київ, 2007. 19 с. URL: <https://cutt.ly/jT5y0EW>.
86. Українська мова. Енциклопедія. Київ: Укр. енцикл. ім. М.П. Бажана, 2000. 752 с.
87. Франко І. Краса і секрети творчості: статті, дослідження, листи. Київ: Мистецтво, 1980. 500 с.
88. Франко І. Твори в 20-х т. Т. 18. Київ: Держлітвидав, 1955. 396 с.
89. Харчук Р. Що таке метафора. *Дивослово*. 2010. №4. С. 16-17.
90. Харчук Р. Метафора Шевченка. *Слово і час*. 2006. №3. С. 21-37.
91. Чередниченко І. Г. Нариси з загальної стилістики сучасної української мови. Київ: Рад. школа, 1962. 495 с.
92. Черкасова Е.Т. Опыт лингвистической интерпретации тропов. *Вопросы языкознания*, 1968. №2. С. 28-38. URL: <https://cutt.ly/1T5y4Zs>.
93. Чернец Л.В. Ночевала тучка золотая (о метафоре). URL: <https://cutt.ly/1T5uwuk>.
94. Чудинов А.П. Метафорическая мозаика в современной политической коммуникации: монографія. Екатеринбург: Изв-во Урал. гос. пед. ун-та, 2003. 248 с. URL: <https://cutt.ly/HT5uoxE>.
95. Шувалов В.И. Метафора в поэтическом дискурсе. *Филологические науки*, 2006. №1. С. 56-63.
96. Юрчак О.Ю. Лінгвокогнітивні аспекти метафори у текстах на комп'ютерну тематику (на матеріалі англійської мови). *Актуальні*

проблеми металінгвістики. Черкаси: ЧДУ, 2001. С. 131-135. URL: <https://cutt.ly/NT5ufsu>.

97. Kravets L., Siuta H., Struhanets L., Struhanets Yu. Cognitive (Conceptual) Metaphor in the Ukrainian Poetic Discourse. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 2021. №17(Special Issue 2). P. 1308-1319. URL: <https://cutt.ly/SYqAe6k>.
98. Dobrzyńska T. Uwarunkowania Kulturowe metafory. Konotacja. Lublin: Un-t Marii Curie-Skłodowskiej, 1988. S. 155-168.
99. Goossens L. *By World of Mouth: Metaphor, Metonymy and Lingyistic Action Cognitive Perspective*: John Benjamis Publishing, 1995. 252 p.
100. Kovecses Z. *Metaphor and Emotion: Language, Culture and Body in Human Feeling*. Cambridge: Cambridge University Press, 2003. 223 p.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Роздобудько І. 12 або Виховання жінки в умовах не придатних до життя. Київ: Нора-Друк, 2012. 272 с.
2. Роздобудько І. Він: Ранковий прибиральник. Вона: Шості двері. Київ: Нора-Друк, 2007. 312 с.
3. Роздобудько І. Все, що я хотіла сьогодні.... Харків: Фоліо, 2011. 154 с.
4. Роздобудько І. Гудзик. Харків: Фоліо, 2007. 222 с.
5. Роздобудько І. Мандрівки без сенсу і моралі. Київ: Нора-Друк, 2011. 192 с.
6. Роздобудько І. Пастка для жар-птиці. Харків: Фоліо, 2012. 156 с.
7. Роздобудько І. Перейти темряву. Харків: Фоліо, 2011. 155 с.